

Міністерство освіти і науки України
Державний університет телекомунікацій

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни «Правознавство»
(студентам денної форми навчання)**

Напрями підготовки: 7(8).05010201- Комп'ютерні системи та мережі
7(8).05090102- Апаратура радіозв'язку, радіомовлення і телебачення
7(8).05090103- Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси
7(8).05090301- Інформаційні мережі зв'язку
7(8).05090302- Телекомунікаційні системи та мережі
7(8).17010101- Безпека інформаційних і комунікаційних систем
7(8).17010201- Системи технічного захисту інформації, автоматизація її
обробки
7(8).17010301- Управління інформаційною безпекою

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Методичні вказівки рекомендовано
кафедрою економіки, підприємництва та права
Протокол № ____ від ____ 2015 р.
Зав. кафедри _____ В. М. Сотниченко

Київ – 2015

ВСТУП

Предметом навчальної дисципліни є: Основні положення теорії держави. Основні положення теорії права. Основи конституційного права Конституція України – Основний закон держави. Основи правового положення людини та громадянина.. Основи конституційного ладу. Основи організації та функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Основи кримінального права. Значення Кримінального кодексу України. Поняття та ознаки злочину. Обставини, що виключають злочинність та караність діяння. Поняття неосудності. Покарання та їх види. Основи адміністративного права. Управління як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Форми та методи управління. Основи цивільного права. Громадяни та юридичні особи як учасники цивільних правовідносин. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність. Право власності. Форми та види власності. Поняття цивільної угоди та цивільного договору. Загальна характеристика окремих видів договорів. Загальні положення спадкового права. Реалізація спадкових прав. Спадкування за законом і за заповітом. Загальні положення трудового права. Трудовий договір. Порядок укладення та припинення трудового договору. Робочий час. Час відпочинку. Оплата праці. Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність у трудовому праві. Загальні положення сімейного права. Поняття шлюбу, умови та порядок його укладення. Підстави та порядок розірвання шлюбу. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Правове регулювання відносин між батьками та дітьми. Опіка та піклування.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів правової свідомості, правової культури та подолання правового нігілізму; формування стійкого світогляду, адекватного сприйняття сучасних проблем розвитку суспільства, формування навичок роботи з нормативними актами та аналізування розвитку національного законодавства в контексті суспільних та політичних процесів.

Завданням навчальної дисципліни є формування наступних умінь:

захищати інтереси держави, поєднувати суспільні, колективні та індивідуальні інтереси. Виконувати конституційні обов'язки, дотримуватися норм законодавства. Захищати права людини та громадянина;

враховувати соціальні аспекти впливу рішень, що приймаються, на співробітників, споживачів. Нести персональну відповідальність за діяльність. Визначати та усвідомлювати межі своїх знань, долати стереотипи мислення та практики, визнавати й аналізувати помилки, у тому числі власні. Використовувати різні форми постійного підвищення власної кваліфікації;

з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в історичних подіях, аналізувати й узагальнювати історичний матеріал у певній системі, порівнювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань. Дотримуватися загальнолюдських моральних норм і цінностей, сприяти зміцненню моральних засад суспільства. Вносити посильний внесок в гармонізацію людських

міжнаціональних, міжпартійних відносин. Протистояти проявам расової, національної, статевої, вікової дискримінації.

Тема 1. Основні положення теорії держави та права

Питання для самостійного розгляду:

1. Держава: поняття та ознаки.

Ознаки та поняття держави. Держава як організація. Державний суверенітет. Типологія держави. Вчення про державу. Основні закономірності виникнення держави. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Зовнішні функції держави. Правові форми і методи здійснення держави.

2. Поняття та структура форми держави.

Поняття і структура форми держави. Форма правління держави. Республіка і монархія, їх поняття та характеристики. Форми державного устрою. Федерації та унітарні держави, їх поняття та характеристики. Політичний режим. Демократичні та недемократичні політичні режими. Поняття та соціальна цінність демократії. Форми демократії. Принципи демократії.

3. Механізм держави та апарат держави.

Механізм держави та його структура. Поняття державного апарату і його ознаки. Співвідношення механізму держави та апарату держави. Державний орган, його поняття, ознаки та їх види. Принципи організації і діяльності державного апарату.

4. Поняття державного органу та принципи його організації та функціонування.

Принцип поділу державної влади. Загальна характеристика, функції та принципи діяльності органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Організація здійснення влади на місцях. Поняття державної служби та її види. Державний службовець - посадова особа. Принципи організації і діяльності державного службовця.

5. Правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність.

Поняття і види правової поведінки. Поняття, риси і види правомірної поведінки. Правопорушення: поняття і юридичні ознаки. Склад і види правопорушень. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та зміст.

6. Поняття законності та правопорядку.

Поняття законності як суспільного явища. Принципи законності. Вимоги та гарантії законності. Законність та демократія.. Поняття правопорядку. Функції та принципи правопорядку.

Література:

1. Словарь терминов по теории государства и права: Учебное пособие. Рук. авт. кол. Н.И.Панов. – Х.: Основа, 1997г.
2. Юридична енциклопедія: в 6т. / Редком.: Ю.С.Шемшученко (відп.ред.) та інші – К.: “Укр.енцикл.”, 1998р.
3. Р.А. Ромашов, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша та ін. Теорія держави і права: Навчальний посібник/ За заг. ред. професора Р.А.Ромашова та старшого наукового співробітника Н.М.Пархоменко.-К.:КНТ, 2007.-216с.
4. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник/ За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. -К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688с.
5. О.Ф.Скакун Теорія держави і права – Харків: Консум, 2001.
6. Загальна теорія держави і права / за ред. М.В.Цвіка, В.Д.Ткаченка, О.В.Петришина. – Х.: Право, 2002р.
7. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: вид. 5-е, зі змінами. Навч. посібник – К.: Атіка, 2001р.
8. Теория государства и права - учебник для вузов - Москва -1997г.

Тема 2. Конституційне право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Предмет правового регулювання конституційного права.

Поняття конституційного права як галузі права України. Предмет правового регулювання конституційного права. Конституційно-правові відносини, їх поняття та види. Суб'єкти конституційно-правових відносин, їх правовий статус. Конституційно-правова відповідальність як предмет правового регулювання конституційного права України.

2. Правовий статус людини і громадянина.

Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Історичний розвиток теорії прав і свобод людини і громадянина. Поняття прав і свобод людини і громадянина, їх загальна характеристика. Обов'язки людини і громадянина, їх поняття та загальна характеристика. Поняття громадянства та належність до громадянства України. Види прав, свобод і обов'язків людини і громадянина, їх система за Конституцією України. Громадські права і свободи людини. Політичні права і свободи громадян України. Економічні, соціальні і культурні (духовні) права й свободи людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Механізм реалізації прав і свобод людини і громадянина. Гарантії прав та свобод людини і громадянина в демократичній правовій державі.

3. Конституційно-правові основи конституційного ладу України.

Основи конституційного ладу України. Поняття, суть та ознаки конституційного ладу України. Гарантії конституційного ладу України. Поняття державного ладу України. Конституційні основи державного ладу за Конституцією України. Конституційні основи суспільного ладу України.

4. Виборче право України: поняття та принципи. Конституційний інститут референдуму.

Поняття прямого народовладдя. Основні форми безпосередньої демократії. Поняття виборів. Основні принципи виборів. Види виборів та виборчих систем. Виборчий процес та його стадії. Поняття і види референдумів. Принципи та порядок проведення референдумів.

5. Конституційно-правові основи організації та функціонування державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Конституційно-правові засади закріплення, організації та здійснення державної влади в Україні. Теорія поділу державної влади на гілки. Принцип стримувань та противаг. Поняття, система та види органів державної влади.

Парламент – Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади України. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Функцій та повноваження Верховної Ради України. Форми діяльності Верховної Ради України. Поняття та статус народного депутата України. Форми діяльності та повноваження народного депутата України. Гарантії депутатської діяльності.

Інститут Президента. Порядок обрання Президента України. Функцій та повноваження Президента України. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України.

Поняття виконавчої влади та система її органів. Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади, його склад, основні функції та повноваження. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації. Акти органів виконавчої влади.

Поняття судової влади. Система судочинства України. Основні засади судочинства в Україні.

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Порядок формування Конституційного Суду та його склад. Функцій та повноваження Конституційного Суду. Порядок діяльності Конституційного Суду.

Система судів загальної та спеціальної юрисдикції. Функції та повноваження судів загальної та спеціальної юрисдикції. Вища рада юстиції України. Адвокатура. Прокуратура України.

Література:

1. Конституція України 1996 р.
2. Теліпко В.Е. Науково-практичний коментар Конституції України. Станом на 1 грудня 2010р. / За ред. Мусіяки В.Л. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 544с.
3. Конституційне право України за ред. В.Ф.Погорілка - 3-тє видання – К.- Наукова думка, 2002р.
4. Декларація про державний суверенітет № 55-ХІІ 16.07.1990р.
5. Закон України “Про всеукраїнський та місцеві референдуми” № 1286-ХІІ 03.07.1991р.

6. Закон України “Про вибори народних депутатів України” № 1665-15 25.03.2004р.
7. Закон України “Про вибори Президента України” № 474-XIV 05.03.1999р.
8. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні ” № 280/97-ВР 21.05.1997р.
9. Закон України “Про судоустрій України” № 3018-III 07.02.2002р.
10. Закон України “Про статус народного депутата України ” № 2556-III 21.06.2001р.
11. Закон України “Про політичні партії в Україні” № 2365-III 05.04.2001р.
12. Закон України “Про статус суддів” № 2862-XII 15.12.1992р.
13. Основи конституційного права України: підручник за ред. В.В.Копейчикова - Юрінком Інтер – К., 1998р
14. В.М.Шаповал Конституційне право зарубіжних країн – “АртЕк” – “Вища школа” – К., 1998р.
15. Зобов’язальне право: теорія і практика / Навчальний посібник для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів/ за ред. О.В.Дзери –К.: Юрінком Інтер, 1998р.

Тема 3. Адміністративне право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Адміністративно-правові правовідносини: поняття та їх суб’єкти.

Предмет правового регулювання адміністративного права. Поняття суб’єктів адміністративно-правових відносин. Загальна характеристика Президента України, органів виконавчої влади, державних службовців, громадян України та іноземці, об’єднань громадян як суб’єктів адміністративно-правових відносин.

2. Державне управління як об’єкт адміністративного регулювання.

Загальне поняття управління та його види. Поняття державного управління, його ознаки та характеристика. співвідношення державного управління та державної виконавчої влади.

3. Форми та методи управлінської діяльності. Юридичні акти органів управління.

Метод правового регулювання адміністративного права та його значення. Метод субординації та координації. Метод переконання та примусу. Види адміністративного примусу та їх правовий режим.

Поняття засобів забезпечення законності. Контроль та його види. Нагляд та його види. Звернення громадян.

Акти управління. Поняття, походження, юридичне значення та ознаки актів управління. Види актів управління. Вимоги, що ставляться до правових актів управління. Наслідки невиконання вимог актів управління.

4. Адміністративне правопорушення (проступок): поняття, ознаки та склад.

Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки. Склад адміністративного проступку.

5. Органи (службові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Поняття державного службовця та державної служби. Вимоги, що висуваються до державних службовців. Посада. Правове регулювання службових відносин. Види службовців. Службові обов'язки. Повноваження. Гарантії державних службовців. Юридична відповідальність за службові правопорушення.

6. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Поняття адміністративного процесу. Структура адміністративного процесу, види адміністративних проваджень та їх стадії.

Поняття протоколу про адміністративне правопорушення, порядок його складення та зміст. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення: завдання, принципи, суб'єкти, порядок розгляду справи, рішення та порядок їх виконання.

7. Адміністративні стягнення: поняття, види та загальна характеристика.

Поняття та ознаки адміністративної відповідальності, її місце в системі юридичної відповідальності. Законодавство про адміністративну відповідальність.

Поняття адміністративного стягнення, його ознаки. Види адміністративних стягнень, їх характеристика.

Література:

1. Кодекс про адміністративні правопорушення України 1985 р. .
2. Закон України “Про місцеві державні адміністрації ” № 586-XIV 09.04.1999р.
3. Закон України “Про політичні партії в Україні” № 2365-III 05.04.2001р.
4. Закон України “Про прокуратуру ” № 1767-XII 31.10.1991р.
5. Закон України “Про міліцію” № 565-XII 20.12.1990р.
6. Закон України “Про громадянство” № 2235-III 18.01.2001р.
7. Закон України “Про біженців” № 2557-III 21.06.2001р.
8. Закон України “Про об'єднання громадян” № 2460-XII 16.06.1992р.
9. Закон України “Про державну службу” 16.12.1993р.
10. Закон України “Про звернення громадян” № 393/96-ВР 02.10.1996р.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар. / Р.А.Колужний, М.І. Іншин, І.М.Шопіна та ін. – Видання

четверте, із змінами та доповненнями станом на 10 листопада 2010р. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. -712с.

- 12.Голосніченко І.П., Стахурский М.Ф., Золотарьова Н.І. Адміністративне право України: основні поняття. Навчальний посібник./ За заг. Ред. доктора юрид. наук, професора І.П. Голосніченка. – К.: ГАН,2005. -232с.
- 13.Ковпак В.К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736с.
- 14.Матіос А.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб. – К.: Знання, 2007. – 223с.
- 15.Коваль Л.В. Адміністративне право: курс лекцій для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі, 1998р.

Тема 4. Кримінальне право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Стадії вчинення злочину, їх загальна характеристика.

Поняття стадії вчинення злочину. Класифікація злочинів. Закінчений та незакінчений злочини. Готування до злочину. Замах на злочин.

2. Поняття та форми співучасті у вчиненні злочину.

Поняття співучасті. Види співучасників. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Кримінальна відповідальність співучасників. Добровільна відмова співучасників.

3. Поняття та зміст обставин, що виключають кримінальну відповідальність.

Поняття обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

4. Кримінальне покарання та його види, їх загальна характеристика.

Поняття покарання та його мета. Види покарань. Основні та додаткові покарання. Штраф. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Громадські роботи. Виправні роботи. Службові обмеження для військовослужбовців. Конфіскація майна. Арешт. Обмеження волі. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Позбавлення волі на певний строк. Довічне позбавлення волі.

Література:

1. Кримінальний кодекс 2001 р.

2. Кримінальне право України: підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти/ М.І.Бажанов, Ю.В.Баулін, В.І.Борисов та ін.; за ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація – Київ-Харків: Юрінком Інтер - Право, 2002р.
3. Коржанський М.Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України - К., 2001р.

Тема 5. Цивільне право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Теорія зобов'язань: поняття, види, умови виникнення та припинення, принципи виконання зобов'язань.

Поняття зобов'язання, його ознаки та склад. Сторони у зобов'язанні. Виникнення зобов'язання. Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

2. Способи забезпечення виконання зобов'язань.

Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язань. Види способів забезпечення виконання зобов'язань: неустойка, її види; порука; гарантія; завдаток; застава; притримання.

3. Поняття, види та зміст договорів.

Поняття договору та його види. Принципи укладення договорів. Умови договору, їх види. Укладення, зміна, припинення та розірвання договорів.

4. Поняття та зміст договорів: купівлі-продажу, поставки, дарування, найму (оренди), позички, підряду, перевезення, зберігання, страхування, доручення.

Поняття, зміст, суттєві умови та особливості договору купівлі-продажу, договору поставки, договору дарування, договору найму (оренди), договору позички, договору підряду, договору перевезення, договору зберігання, договору страхування, договору доручення.

Література:

1. Цивільний кодекс України 16.12.2003р.
2. Цивільне право України: підручник: у 2-х кн./ Д.В.Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; за ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. - К.: Юрінком Інтер, 1999р.
3. Правознавство: Навч. посіб./ С.В.Дрожжина, О.О.Одінцова, В.О.Кондратьєв та ін.; За ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Знання, 2006. – 350с. – (Вища освіта XXI століття).
4. Основи права України / За редакцією проф. В.А.Ортинського – Видання друге доповнене і перероблене. – Львів: Оріяна – Нова , 2005.- 368с.

5. Правознавство /навч. посібник / В.І.Бабир, С.Е.Демський, А.М.Колодій та ін.:— за ред. В.В.Копейчикова - 2-ге вид., перероб. та допов.— К.: Юрінком Інтер – К., 1999р.
6. Основи правознавства: навч. посібник / за ред. С.В.Ківалова та М.П.Орзіх – “Знання” – К., 2000 р.
7. Правознавство: підручник – видання 2-е – за ред. В.В.Копейчикова – Юрінком Інтер – К., 1999р.

Тема 6. Спадкове право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Вимоги, що застосовуються до заповітів. Умови дійсності заповіту.

Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідченні заповіту нотаріусом. Посвідчення та оголошення нотаріусом секретного заповіту. Посвідчення заповіту посадовими особами. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту. Недійсність заповіту: поняття та умови.

2. Реалізація спадкових прав.

Прийняття спадщини. Подання заяви про прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини та правові наслідки їх пропущення. Заповідальний відказ та його прийняття. Право на відмову від прийняття спадщини, та її правові наслідки. Поділ спадщини між спадкоємцями, перерозподіл спадщини. Право на обов'язкову частку у спадщині. Свідомство про право на спадщину, порядок його отримання та реєстрації.

Література:

1. Цивільний кодекс України 16.12.2003р.
2. Цивільне право України: підручник: у 2-х кн./ Д.В.Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; за ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. - К.: Юрінком Інтер, 1999р.
3. Правознавство: Навч. посіб./ С.В.Дрожжина, О.О.Одінцова, В.О.Кондратьєв та ін.; За ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Знання, 2006. – 350с. – (Вища освіта ХХІ століття).
4. Основи права України / За редакцією проф. В.А.Ортинського – Видання друге доповнене і перероблене. – Львів: Оріяна – Нова , 2005.- 368с.
5. Правознавство /навч. посібник / В.І.Бабир, С.Е.Демський, А.М.Колодій та ін.:— за ред. В.В.Копейчикова - 2-ге вид., перероб. та допов.— К.: Юрінком Інтер – К., 1999р.
6. Основи правознавства: навч. посібник / за ред. С.В.Ківалова та М.П.Орзіх – “Знання” – К., 2000 р.
7. Правознавство: підручник – видання 2-е – за ред. В.В.Копейчикова – Юрінком Інтер – К., 1999р.

Тема 7. Трудове право України

Питання для самостійного розгляду:

1. Робочий час та час відпочинку.

Поняття робочого часу. Початок і закінчення роботи. Види тривалості робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу. П'ятиденний і шестиденний робочий тиждень. Тривалість роботи в нічний час. Неповний робочий час. Надурочний робочий час.

Поняття часу відпочинку. Види часу відпочинку. Перерва для відпочинку й харчування. Вихідні дні. Щотижневий відпочинку. Святкові і неробочі дні. Відпустки. Щорічні відпустки. Порядок і умови надання щорічних відпусток. Відкликання з відпустки. Перенесення щорічної відпустки. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки. Щорічні додаткові відпустки. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

2. Нормування праці.

Норми праці. Запровадження, заміна й перегляд норм праці. Строк дії норм праці. Заміна й перегляд єдиних і типових норм. Установлення нормованих завдань при погодинній оплаті праці.

3. Оплата праці.

Поняття заробітної плати. Поняття мінімальної заробітної плати. Індексація заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Оплата праці за сумісництвом. Оплата праці при виконанні робіт різної кваліфікації. Оплата праці при суміщенні професій (посад) і виконанні обов'язків тимчасово відсутнього працівника. Оплата роботи в надурочний час. Оплата роботи у святкові й неробочі дні. Оплата роботи у нічний час. Строки виплати заробітної плати. Строки розрахунку при звільненні.

4. Трудова дисципліна.

Поняття трудової дисципліни. Забезпечення трудової дисципліни. Правове регулювання трудової дисципліни. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Заохочення за дотримання трудової дисципліни. Порядок застосування заохочень. Стягнення за порушення трудової дисципліни. Органи, правомочні застосовувати дисциплінарні стягнення. Строк для застосування дисциплінарного стягнення. Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Оскарження дисциплінарного стягнення. Зняття дисциплінарного стягнення.

5. Матеріальна відповідальність в трудовому праві.

Загальні підстави і умови матеріальної відповідальності працівників. Випадки обмеженої матеріальної відповідальності працівників. Випадки повної матеріальної відповідальності. Межі матеріальної відповідальності. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником.

6. Охорона праці.

Правове регулювання охорони праці. Створення безпечних і нешкідливих умов праці. Додержання вимог щодо охорони праці. Контроль за додержанням вимог нормативних актів про охорону праці. Заходи щодо охорони праці. Обов'язки власника або уповноваженого ним органу щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників.

7. Вирішення колективних та індивідуальних трудових спорів за трудовим законодавством України.

Поняття трудових спорів, їх види. Поняття індивідуальних трудових спорів. Органи, які розглядають індивідуальні трудові спори. Комісія з трудових спорів. Порядок і строки розгляду індивідуального трудового спору в комісії по трудових спорах. Оскарження рішення комісії по трудових спорах. Судовий розгляд індивідуальних трудових спорів. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Трудовий арбітраж. Страйк.

Література:

1. Конституція України 1996 р.
2. Кодекс законів про працю України 1972 р.
3. Закон України “Про відпустки” №504/96-ВР 15.11.1996р.
4. Закон України “Про охорону праці” № 2694-ХІІ 14.10.1992р.
5. Правила відшкодування власником підприємства, установи та організації або уповноваженим ним органом шкоди, завданої робітнику пошкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України №472 23.06.1993р.
6. Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV 09.07.2003р.
7. Ротань В.Г., Зуб І.В., Сонін О.Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 13-е вид., доповнене та перероблене. – К., Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010 – 680с.
8. Дмитренко Ю.П. Трудове право України: підручник / Ю.П. Дмитренко. – К.:Юрінком Інтер, 2009. – 624с.
9. Колективні трудові спори. / За заг. ред.В.М.Руденка. – К.: Юрінком Інтер,2006. – 384с.
- 10.Сирота И.М. Право социального обеспечения в Украине: Учебник. – Х.: Одисей, 2000г.
- 11.Правознавство: Навч. посібник. / Т.В.Варфоломєєва, В.П.Пастухов, В.Ф.Пеньківський, О.М.Піцан. - К.: Знання-Прес, 2001р.
- 12.Правознавство /навч. посібник / В.І.Бабир, С.Е.Демський, А.М.Колодій та ін.:– за ред. В.В.Копейчикова - 2-ге вид., перероб. та допов.– К.: Юрінком Інтер – К., 1999р.
- 13.Основи правознавства: навч. посібник / за ред. С.В.Ківалова та М.П.Орзіх – “Знання” – К., 2000 р.

Тема 8. Сімейне право

Питання для самостійного розгляду:

1. Умови та порядок укладення шлюбу.

Поняття шлюбу. умови укладення шлюбу. Право на шлюб. Шлюбний вік. Добровільність шлюбу. Одношлюбність. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою.

Державна реєстрація шлюбу: поняття та значення. Порядок державної реєстрації шлюбу. Подання заяви про реєстрацію шлюбу. Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я один одного. Зобов'язання наречених у разі відмови від вступу в шлюб. Час реєстрації шлюбу. Місце реєстрації шлюбу. Правові наслідки шлюбу.

2. Припинення шлюбу.

Підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Порядок розірвання шлюбу за взаємною згодою подружжя та за заявою одного з подружжя. Порядок розірвання шлюбу наявності дітей. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання. Реєстрація розірвання шлюбу.

3. Недійсність шлюбу: поняття підстави, правове значення.

Поняття недійсності шлюбу та його ознаки. Підстави недійсності шлюбу. Порядок визнання шлюбу недійсним. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним. Правові наслідки недійсності шлюбу. Визнання шлюбу неукладеним.

4. Право на утримання та його реалізація.

Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи, строки та розмір надання утримання одному з подружжя. Припинення та позбавлення права одного з подружжя на утримання. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою.

Обов'язок батьків утримувати дітей, та способи виконання цього обов'язку. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину. Поняття аліментів. Виникнення та припинення права на аліменти. Визначення та зміна розміру аліментів. Додаткові витрати та участь у них батьків. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. Стягнення аліментів в примусовому порядку. Відповідальність за прострочення сплати аліментів. Право власності на аліменти, одержані на дитину.

Обов'язок повнолітніх дітей утримувати батьків. Звільнення повнолітніх дітей утримувати батьків. Визначення розміру аліментів. Стягнення з дітей аліментів в примусовому порядку.

5. Опіка та піклування.

Поняття опіки та піклування. Діти, над якими встановлюється опіка, піклування. Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини. Контроль органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування. Припинення опіки, піклування над дитиною.

Література:

1. Сімейний кодекс 2002 р.
2. Булеца С.Б., Іванов Ю.Ф., Ієвіня О.В. та ін. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Станом на 01.09.2011р. – К.:Видавничий дім „Професіонал”, 2011. – 428с.
3. Правознавство: Навч. посіб./ С.В.Дрожжина, О.О.Одінцова, В.О.Кондратьєв та ін.; За ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Знання, 2006. – 350с. – (Вища освіта ХХІ століття).
4. Основи права України / За редакцією проф. В.А.Ортинського – Видання друге доповнене і перероблене. – Львів: Оріяна – Нова, 2005.- 368с.
5. Правознавство: Навч. посібник. / Т.В.Варфоломєєва, В.П.Пастухов, В.Ф.Пеньківський, О.М.Піцан. - К.: Знання-Прес, 2001р.
6. Правознавство /навч. посібник / В.І.Бабир, С.Е.Демський, А.М.Колодій та ін.:– за ред. В.В.Копейчикова - 2-ге вид., перероб. та допов.– К.: Юрінком Інтер – К., 1999р.
7. Основи правознавства: навч. посібник / за ред. С.В.Ківалова та М.П.Орзіх – “Знання” – К., 2000 р.
8. Правознавство: підручник – видання 2-е – за ред. В.В.Копейчикова – Юрінком Інтер – К., 1999р.

VII. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Нормативно – правова література:

1. Конституція України 1996 р.
2. Цивільний кодекс України 16.12.2003р.
3. Господарський кодекс України 2002 р.
4. Сімейний кодекс 2002 р.
5. Кодекс законів про працю України 1972 р.
6. Кодекс про адміністративні правопорушення України 1985 р. .
7. Кримінальний кодекс 2001 р.
8. Декларація про державний суверенітет № 55-ХІІ 16.07.1990р.
9. Закон України “Про всеукраїнський та місцеві референдуми” № 1286-ХІІ 03.07.1991р.
- 10.Закон України “Про вибори народних депутатів України” № 1665-15 25.03.2004р.
- 11.Закон України “Про вибори Президента України” № 474-ХІV 05.03.1999р.
- 12.Закон України “Про місцеві державні адміністрації ” № 586-ХІV 09.04.1999р.

13. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні ” № 280/97-ВР 21.05.1997р.
14. Закон України “Про судоустрій України” № 3018-III 07.02.2002р.
15. Закон України “Про господарські товариства” № 1576-XII 19.09.1991р.
16. Закон України “Про статус народного депутата України ” № 2556-III 21.06.2001р.
17. Закон України “Про політичні партії в Україні” № 2365-III 05.04.2001р.
18. Закон України “Про статус суддів” № 2862-XII 15.12.1992р.
19. Закон України “Про прокуратуру ” № 1767-XII 31.10.1991р.
20. Закон України “Про міліцію” № 565-XII 20.12.1990р.
21. Закон України “Про громадянство” № 2235-III 18.01.2001р.
22. Закон України “Про біженців” № 2557-III 21.06.2001р.
23. Закон України “Про об’єднання громадян” № 2460-XII 16.06.1992р.
24. Закон України “Про державну службу” 16.12.1993р.
25. Закон України “Про звернення громадян” № 393/96-ВР 02.10.1996р.
26. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” 16.11.1992р.
27. Закон України “Про інформацію” № 2657-XII 02.10.1992р.
28. Закон України “Про відпустки” №504/96-ВР 15.11.1996р.
29. Закон України “Про охорону праці” № 2694-XII 14.10.1992р.
30. Правила відшкодування власником підприємства, установи та організації або уповноваженим ним органом шкоди, завданої робітнику пошкодженням здоров’я, пов’язаним з виконанням ним трудових обов’язків. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України №472 23.06.1993р.
31. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV 09.07.2003р.

Додаткова література:

1. Правознавство: Навч. посіб./ С.В.Дрожжина, О.О.Одінцова, В.О.Кондратьєв та ін.; За ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Знання, 2006. – 350с.
2. Основи права України / За редакцією проф. В.А.Ортинського – Видання друге доповнене і перероблене. – Львів: Оріяна – Нова, 2005.- 368с.
3. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навч. Посіб. – К.:Караввела, 2003. – 384с.
4. Правознавство: Навч. посібник. / Т.В.Варфоломєєва, В.П.Пастухов, В.Ф.Пеньківський, О.М.Піцан. - К.: Знання-Прес, 2001. – 327с.
5. Основи правознавства: Навч. посібник / За ред. С.В.Ківалова та М.П.Орзіх .- К.:Т-во „Знання”, КОО, 2000.-358с.
6. Правознавство: Навч. посіб./ А.М.Колодій, І.В. Опришко (керівник авт. кол.), С.Е. Денський та ін.; За ред. В.В.Копейчикова – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. -640с. – Бібліограф.: с.625 -627.
7. Р.А. Ромашов, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша та ін. Теорія держави і права: Навчальний посібник/ За заг. ред. професора Р.А.Ромашова та старшого наукового співробітника Н.М.Пархоменко.-К.:КНТ, 2007.-216с.

8. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник/ За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. -К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688с.
9. О.Ф.Скакун Теорія держави і права – Харків: Консум, 2001.
- 10.Теліпко В.Е. Науково-практичний коментар Конституції України. Станом на 1 грудня 2010р./За ред.Мусіяки В.Л.- К.: Центр учбової літератури,2011-544с.
- 11.Конституційне право України за ред. В.Ф.Погорілка - 3-тє видання – К.- Наукова думка, 2002р.
- 12.Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар. / Р.А.Колюжний, М.І. Іншин, І.М.Шопіна та ін. – Видання четверте, із змінами та доповненнями станом на 10 листопада 2010р. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. -712с.
- 13.Голосніченко І.П., Стахурский М.Ф., Золотарьова Н.І. Адміністративне право України: основні поняття. Навчальний посібник./ За заг. Ред. доктора юрид. наук, професора І.П. Голосніченка. – К.: ГАН,2005. -232с.
- 14.Ковпак В.К. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736с.
- 15.Матіос А.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб. – К.: Знання, 2007. – 223с.
- 16.Коваль Л.В. Адміністративне право: курс лекцій для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі, 1998р.
- 17.Коржанський М.Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України - К., 2001р.
- 18.Кримінальне право України: підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти/ М.І.Бажанов, Ю.В.Баулін, В.І.Борисов та ін.; за ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація – Київ-Харків: Юрінком Інтер - Право, 2002р.
- 19.Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар. / За ред. Коссака В.М. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 672с.
- 20.Щербина В.С. Господарське право: підручник / В.С. Щербина. – 4-те вид., перероб. І допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 640с.
- 21.Господарське право: Підручник/ Жук Л.А., Жук І.Л.,Неживець О.М./ Керівник авторського колективу доктор екон. наук , проф., академік УЕАН Жук Л.А. – К.: Кондор, 2009. – 434с.
- 22.Кондратьєв В.О. Господарське законодавство. Навчальний посібник: для слухачів економічних спеціальностей / В.О.Кондратьєв, за ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Видавництво „Ліра – К”; 2009. – 468с.
- 23.Правові основи підприємницької діяльності: навч. посіб. / Ю.М.Крупка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 480с.
- 24.Ротань В.Г., Зуб І.В., Сонін О.Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 13-е вид., доповнене та перероблене. – К., Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010 – 680с.
- 25.Дмитренко Ю.П. Трудове право України: підручник / Ю.П. Дмитренко. – К.:Юрінком Інтер, 2009. – 624с.

- 26.Колективні трудові спори. / За заг. ред.В.М.Руденка. – К.: Юрінком Інтер,2006. – 384с.
- 27.Сирота И.М. Право социального обеспечения в Украине: Учебник. – Х.: Одисей, 2000г.
- 28.Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. – Х.: Консум, 1998р.
- 29.Булеца С.Б., Іванов Ю.Ф., Ієвіня О.В. та ін. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Станом на 01.09.2011р. – К.:Видавничий дім „Професіонал”, 2011. – 428с.

Розроблено:

ст. викладач кафедри економіки,
підприємництва та права

О.О.Лобань